

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

93. An taciturnitas prioris dispensationis obtentæ reddat posteriorem
invalidam? Et an si quis obtineat unam dispensationem cum una cognata,
& illa mortua, secundam petat pro alia in eodem, vel ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

rescripti Menoch. de arbit. lib. 2. centur. 3. casu 201. num. 23. Malcard. de probat. conclusionem 846. num. 8. Gucci. 99. Canon. lib. 2. cap. 15. num. 51. Flamin. de resignat. benef. lib. 10. questione 2. num. 14. Suarez tom. 2. de Reig. tract. de voto. lib. 1. cap. ult. num. 5. Sanchez lib. 8. de Matrimon. dispus. 21. num. 16. Et idem bene inquit Menoch. Malcard. Gutier. Suarez & Sanchez ibidem quando ex consuetudine Principis, qualitas aliqua narranda est, quia consuetudo pro lege observatur, l. minime, ff. de legib. Ex quo fit, neque ignorantiam excusare harum qualitatatum taciturnitatem, sicut idem diximus de qualitatibus iure exprimentis. Excusat autem à subreptione, expressio harum qualitatatum per aequipollens, vel si probatur per testes, Principem scivisse illud, quod expressum non fuit, & nihilominus gratiam concessit, vt censuit Rota Romana. teste Flaminio de resign. benef. lib. 10. questione 2. num. 9. Et hæc omnia satis confirmant ea, quæ supra docuit P. Amicus; & ideo recedo ab his quæ dixi in tract. de legib. resol. 42. cum Henriquez, & aliis.

9. Non deseram tamen hic obiter adnotare, multos asserere, non ex omni veritatis taciturnitate reddi gratiam subreptitiam, quamvis ea cognita Princeps non concessisset, sed tunc solum, quando taceat veritas quam iura habent exprimi. Et ita docet glossa in Clement. 1. verb. vel alteri, de proband. Flaminio de resignat. benef. lib. 6. questione 2. num. 86. & lib. 20. quest. 2. Henriquez lib. 12. de Matrimon. cap. 2. n. 6. & cap. 3. num. 7. Petrus de Ledalina de Matrimon. quest. 6. art. ultim. dub. 25. diffi. 1. concl. 2. Emmanuel in summa. verb. Dispensatio, num. 10. Rodriguez 1. part. summa in 1. cau. cap. 238. num. 1. & 99. reg. 7. tom. 2. quest. 46. art. 6.

10. Probatur hæc sententia, quia voluntas Principis præsumitur talis, qualis est intentio iuris, l. ex facto, in princip. & ibi Bald. ff. de vulgari; ergo ubi iuris intentio ad dispensationis valorem non exigit expressiorem alicuius veritatis, nec voluntas Principis præsumitur esse, vt ea exprimitur.

11. Sed hoc argumentum parum videt: nam respondendo, intentionem iuris esse, vt defectus circa causam finalem, seu qualitatem intrinsecam, vitiet gratiam. Nam quando taciturnitas est causa finalis concedendæ gratiæ, ita vt ea non existente, minimè concederetur, iura expressè iubent eas qualitates exprimi, quod probatur ex doctrina Bartol. l. 1. n. 7. ff. de vulgari; & aliorum Iuristarum, quos refert, & sequitur Menochius de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 34. numer. 12. dicentium, expressum non tantum dici, quod specialiter dicitur, sed etiam, quod in genere. At in genere statutum est in iure, omnes dispositiones ex gratuita voluntate pendentes, vitari ex subreptione circa causam finalem, vt supra ostensum est; ergo. Adde quod nullo alio modo intelligi valet, quando ius qualitatem aliquam exprimi iubeat. Nam si bene attendamus ad dispensationes, quas Doctores omnes iudicant subreptitias, eò quod veritas aliqua tacita sit, raro inueniemus, ubi specialiter ius eam qualitatem exprimi iubeat.

Sed ex doctrina in hac resolutione adducta, resolventi sunt aliqui casus in particulari.

RESOL. XCII.

An taciturnitas dispensationis prius petita, & non obiecta ostiet sequentem dispensationem, postea ab eodem Superiore obtinendam? Eadem ratio erit, si negata ab vno Superiore obtineatur ab alio, nulla facta mentione negationis ab alio Superiore data.

Tom. 111.

Et quid, si Prælati, qui modo dispensat, sit inferior illo, qui dispensare prius noluit? Imò quid si qui dispensat, habeat potestatem delegatam, qui vero dispensare noluit, habeat potestatem ordinariam? Ex part. 8. tract. 3. Resol. 54.

§. 1. Affirmatiuam sententiam docet Menochius apud Sanchez lib. 8. de matrim. dispus. 22. num. 14. eo quod verisimile est, quod si superior recordaretur, antea se eandem dispensationem negasse; denuò requisitus illam non esset concessurus. Negant, & quidem probabilius, ibidem Sanchez, & Suarez lib. 6. de legibus, cap. 22. eo quod nulla sit ratio talem dispensationem damnandi vt inualem: nec assignata præsumptio solido nititur fundamento, cum potius præsumi debeat, superiorem iterum rogatum negatum antea dispensationem concessurum, ob nouam sublimi supplicationem, quæ dispensationis necessitatem magis ostendit. Eadem ratio erit, si negata ab vno superiore, obtineatur ab alio, nulla facta mentione negationis ab alio superiore data, vt si ab vno Pontifice negata, obtineatur ab alio: vel negata ab Episcopo, impetretur à Pontifice. Et hæc omnia docet Amicus tom. 5. disp. 6. sect. 8. num. 120. cui adde Granadum in part. 2. contr. 7. tract. 2. part. 2. dispus. 17. sect. 5. num. 43. vbi sic ait. Infertur validam esse dispensationem obtinendam à superiori, licet ab alio superiori prius petita fuerit, & eam negauerit, & qui dispensationem obtinuit, id non declaret, sed taceat. Probatur, quia ipse alunde habet sufficientem causam, vt cum eo dispensetur, eamque representat superiori; quod autem alius noluerit dispensare, non est sufficiens iudicium, quod iste non dispensaturus esset, si id fecisset. Ergo taciturnitas huius veritatis non obstat valori dispensationis, præsertim cum nullo iure caueatur, vt talis veritas declaretur. Quæ doctrina vera est, etiam si Prælati, qui modo dispensat, sit inferior illo, qui dispensare prius noluit. Imò licet qui dispensat, habeat potestatem delegatam, qui vero dispensare noluit, haberet potestatem ordinariam, vt bene Suarez, est enim eadem ratio, & accedere potest superiorem nolle dispensare, vel quia scrupulosus est, vel quia magis rigidus, & non propterea tollere ab inferiori potestatem dispensandi, si ipsi videbitur causam esse sufficientem.

Sup. hoc magis late supra in Resol. lut. 42.

RESOL. XCIII.

An taciturnitas prioris dispensationis obiecta reddat posteriorem inualem.

Et an si quis obtineat vnam dispensationem cum vna cognata, & illa mortua, secundam petat pro alia in eodem gradu, vel diuerso coniuncta, sit valida secunda, licet obtineatur sine mentione primæ.

Et quid, si talis persona non fuerit vsa priori dispensatione quacumque ex causa, & petat secundam, non facta mentione prioris? Ex part. 8. tractat. 3. Resolut. 55.

§. 1. Negant aliqui, asserentes, quantum est ex vi dispensationis, validam esse posteriorem, etiam si nulla mentio fiat de priori, nisi aliunde constet de voluntate Principis, qui minimè concessurus fuisset posteriorem, si mentio facta fuisset de priori, quia tunc videtur sub conditione concessisse posteriorem, nisi aliam priorem concessisset.

2. Distingunt tandem alij: nam vel vtraque dispensatio est propter diuersos fines & effectus: & tunc quantum est ex vi dispensationis, necessaria non est mentio prioris, vt valida sit posterior. Vel vtraque est propter

propter eundem finem, & effectum: & tunc necessaria est explicatio prioris ad validitatem posterioris. Exemplum primi esse potest: si Diaconus dispensatione nubendi obtinuit, & postea velit aliam dispensationem cum consanguinea impetrare; in quo casu nulla est necessitas mentionem faciendi de priori dispensatione. Exemplum secundi est. Obtinuit quis dispensationem non solvendi decimas, quas debebat ratione vineæ, ut eandem obtineat ratione fundi, debet prioris dispensationis mentionem facere. Addunt aliqui, nisi causa, quam dispensandus affert ad impetrandam posteriorem dispensationem, sit per se sufficiens ad talem dispensationem faciendam.

3. Notandum est tamen obiter hic ex supradictis cum Sanchez lib. 8. disput. 22. num. 13. quod si quis obtineat unam dispensationem cum una cognata, & illa mortua secundam petat pro alia in eodem, vel diverso gradu coniuncta, valida erit, secunda, licet obtineatur sine mentione primæ, quia sunt de rebus distinctis, & una non habet connexionem cum alia, neque aggravat illam, aut difficiliorem reddit, & unaqueque potest habere propriam causam sufficientem, non obstantia alia, & independentem ab illa, etiam si talis persona non fuerit via priori dispensatione quacumque ex causa, & petat secundam, non facta mentione prioris.

Sup. hoc in
Ref. not. seq.

4. Sed quoad hoc vitium dissentit Pater Perez de matrim. disput. 46. sect. 3. num. 5. putat enim in hoc casu esse secundam dispensationem subreptivam, quia tunc secunda dispensatio coniungitur primæ, & ex utraque simul resultat una gratia exorbitans, quæ non cadit sub intentionem Pontificis; neque enim sine scientia & consensu Pontificis possunt illæ duæ dispensationes valide simul permanere, quia est indulgentia quædam nimis extraordinaria. Quare ad valorem secundæ, necessarium est exprimere priorem, quo illud incommodum vitetur. Unde non est simile, quando prior dispensatio suum usum habuit per quem extincta est, nam tunc non coniunguntur dispensationes, sed quilibet est unica pro suo tempore: esset autem simile, si absque usu prior dispensatio fuisset extincta per mortem alterius partis, vel per aliud impedimentum perpetuum, nam tunc ex defectu obiecti evanesceret prima dispensatio, & ideo est impertinens eius memoria.

Quæ nunc
hanc sequi-
tur.

5. Sed ego in part. 1. tract. de legibus, resol. 40 opinioni Sanchez adhaerens, quam etiam tuetur Layman, & Bonacina. Non nego tamen sententiam Perez, & Suarez esse satis probabilem, quam novissime tenet etiam Merolla tom. 2. disput. 4. cap. 6. num. 446.

RESOL. XCIV.

An qui obtinuit dispensationem ad contrahendum cum affine, vel consanguinea, sed ea minime sit usus: postea petens aliam dispensationem cum aliqua alia consanguinea, vel affine reneatur in hac secunda petenda mentionem prioris dispensationis facere?

Et an idem sit dicendum, licet femina resiliat, nolens primo consanguineo nubere, ac impetrat posteriorem dispensationem ad nubendum alio, &c. Ex p. 1. tr. 10. Ref. 40.

Sup. hoc in
Ref. præteri-
ta à §. No-
tandum est,
yque in fi-
nem, sed le-

§. 1. **H**ic casus in praxi hoc anno mihi propositus fuit. Affirmativam sententiam docet Suarez de legibus lib. 6. cap. 23. num. 20. vbi sic asserit: [Confero in isto casu, posteriorem dispensatio-

nem esse subreptivam, & necessarium esse exprimere priorem dispensationem, ut vel Pontifex eius renunciationem acceperit, vel illam irritet, vel utramque simul validam esse concedat: alioqui enim verisimum esse censo, sine scientia, & consensu Pontificis non posse illas duas dispensationes validas simul permanere; quia est indulgentia quædam nimis extraordinaria, & parum rationi contentanea; & longè verisimilius est, non fuisse Pontificem eam concessurum, si proponeretur.] Ita Suarez.

2. At ego contrariam sententiam probabilioram esse puto: & illam docet Sanchez de matrim. tom. 3. lib. 8. disput. 22. num. 13. & post illum Layman in Theol. mor. lib. 1. tract. 4. cap. 32. num. 20. Gutierrez tract. de matrim. cap. 123. num. 20. vbi sic ait: [Dubitari forsitan posset de alia ampliatione eiusdem Auctoritatis? nempe, ut idem sit dicendum, licet femina resiliat nolens priori consanguineo nubere, ac impetret posteriorem dispensationem ad nubendum aliis: credit enim, in utroque casu mentionem prioris dispensationis necessariam non esse, eò quod sint super diversis matrimoniis, & neutra habet connexionem cum altera. Et licet hæc ratio concludat in præcedentibus dictis: at in hoc posteriori de femina residente à prima dispensatione; nolente priori consanguineo nubere, ac impetante posteriorem dispensationem, non videtur sufficiens siquidem secunda dispensatio est nova gratia in derogationem prioris. Sed nihilominus adhuc credo, hanc ampliationem quoque esse veram ex eo, quod nihil interesse videatur quoad irritationem posterioris, quod femina hæc nubat illi consanguineo priori, vel huic secundo; iuxta mentem, & intentionem Papæ concedentis, de quo si ei fuisset facta mentio, cum non remoueret à concessione secundæ gratiæ, siquidem hæc non fuit subreptiva in causa finali, nec impulsiva.] Ita Gutierrez. Ad argumentum verò Suarez respondetur, quod, licet utraque dispensatio stare nequeat; tamen in usu illarum datur optio: vel dic, quod per impetrationem posterioris dispensationis impetrans renuntiavit priori in manu Pontificis, à quo posteriorem impetravit; & ita ea amplius uti nequit, sed sola posteriori.

RESOL. XCV.

An siquis obtinuit dispensationem contrahendam cum consanguinea, & postea actu contrahat cum alia, dispensatio illa censetur renunciata, vel renovata? Ex p. 8. tr. 3. Ref. 74.

§. 1. **R**espondet Gordon in sum. lib. 2. quest. 13. cap. 7. num. 1. quod quamvis in hoc rerum statu cesset causa, non cessasse dispensationem datam, sed licitum esse ea uti. Ratio est, quia hac dispensatione solvitur vinculum legis, & nulla superioris revocatione intervenit, ut nunc pono; sola autem causæ cessatio non est sufficiens revocationis, tum quia gratia dispensationis iam completa est per legis revocationem; tum quia non pendet in suo esse ab huiusmodi causa. Exemplum afferri solet de eo, qui cum dispensatum est ad Ordines ob paupertatem. Licet enim ante promotionem fiat ditior; tamen non cessat dispensatio. Neque admittendum est hanc dispensationem esse datam velut sub conditione, & in quantum extrahit causam. Hoc quidem verum est in his dispensationibus quæ inuolunt ex natura rei tractum successivum, ut loquuntur Doctores, v.g. cum quis dispensationem accipit, ne ieiunet in Quadragesima propter infirmitatem corporis. Res enim successivam

Sup. hoc in
Ref. leg. 1.
Ref. 74.